

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“АДВОКАТУРА ТА ПРАВОЗАХИСНІ ОРГАНИ ”**

Харків 2022

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК
для самостійної роботи та практичних занять
з НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“АДВОКАТУРА ТА ПРАВОЗАХИСНІ ОРГАНИ ”**

Рівень вищої освіти - перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти - бакалавр

Галузь знань - 08 «Право»

Спеціальність - 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни - за вибором студента

Харків

2022

Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни «Адвокатура та органи правозахисту» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 “Право” спеціальності 081 «Право», /Уклад.: Т. Б. Вільчик, О.О. Шандула, О.М. Овчаренко, Я.О. Ковальова, Гайворонська В.В., Качанов Є.О. Х.: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2022. - 59 с.

Укладачі:

Т.Б. Вільчик, докторка юридичних наук, професорка,
завідувач кафедри адвокатури
О.О. Шандула, кандидат юридичних наук,
доцент, кафедри адвокатури
О.М. Овчаренко, докторка юридичних наук,
доцент, кафедри адвокатури
Я.О. Ковальова, кандидат юридичних наук,
доцент, кафедри адвокатури

Затверджено на засіданні кафедри адвокатури
(протокол № 8 від 8 липня 2022 р.)

Завідувач кафедри – Т.Б. Вільчик, доктор юридичних наук, професор

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою університету
(протокол № від р.)*

ЗМІСТ

1. Вступ	5-6
2. Загальний розрахунок годин навчальної дисципліни “ Адвокатура та органи правозахисту ”	6-7
3. Програма навчальної дисципліни	7-10
4. Завдання до практичних занять	10-22
5. Поточний та підсумковий контроль знань студентів	22-27
6. Самостійна робота	27-28
7. Питання для самоконтролю	28-32
8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни	32-45

1. ВСТУП

Мета викладання навчальної дисципліни «Адвокатура та правозахисні органи» – вивчення актуальних проблем організації та діяльності інститутів адвокатури, судової влади, органів, що здійснюють правоохоронну та правозахисну діяльність, зокрема, прокуратури, досудового розслідування, органів системи Міністерства юстиції, Міністерства внутрішніх справ, Бюро економічної безпеки, антикорупційних органів, Служби безпеки України, органів і установ, які здійснюють примусове виконання рішень судів, недержавних правозахисних інституцій. Надання чіткого уявлення про формування вказаних органів, їх систему, склад і структуру, принципи їх організації та діяльності, функціональне призначення, взаємодію один з одним, іншими державними та громадськими організаціями.

Завдання:

- надання здобувачам вищої освіти системних знань щодо адвокатури як важливого правозахисного інституту правової системи держави, його місця та ролі у системі судової влади, а також у системі органів правозахисту;
- вивчення актуальних питань організації та діяльності органів судової влади в Україні, взаємодії інститутів адвокатури та судової влади, діяльності адвоката у Європейському Суді з прав людини;
- вивчення актуальних питань взаємодії адвокатури з правоохоронними та іншими правозахисними органами, з недержавними правозахисними інституціями;
- засвоєння юридичної термінології, що обумовлена функціонуванням інститутів адвокатури, судової влади, прокуратури, органів, що здійснюють правоохоронну та правозахисну діяльність;
- формування умінь і навичок щодо аналізу нормативно-правових актів, що регулюють діяльність інститутів адвокатури, судової влади, прокуратури, органів, що здійснюють правоохоронну та правозахисну діяльність.

«Адвокатура та правозахисні органи» є надання здобувачам вищої освіти систематизованих знань щодо:

- формування системи теоретичних знань про організацію діяльності адвокатури;
- набуття навичок складання проектів процесуальних документів, необхідних для реалізації повноважень адвоката;
- розуміння організаційних та процесуальних особливостей діяльності адвоката в різних стадіях розгляду справи та в різних видах судочинства;
- знання підстав та порядку притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності;
- розуміння ролі органів адвокатського самоврядування у забезпеченні організації адвокатської діяльності.

При вивченні навчальної дисципліни *«Адвокатура та правозахисні органи»* використовуються різні форми навчання: лекції, практичні (семінарські) заняття, індивідуальне консультування викладачем студентів із проблемних питань; експериментальні форми практичних робіт, тестування з використанням засобів Інтернет-технологій, виконання індивідуальних робіт, вирішення практичних ситуацій; самостійна робота студентів із нормативними та літературними джерелами, що рекомендовані для вивчення в межах курсу.

2. ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах		
	Усього	У тому числі	
		Лекції	Практичні заняття, семінарські заняття, колоквіуми тощо

Модуль 1. Адвокатура як правозахисний інститут.				
Тема 1. Правозахисна діяльність та правозахисні органи: поняття, система, повноваження, взаємодія.	12	2	2	8
Тема 2. Історія правозахисту та його становлення в Україні.	12	2	2	8
Тема 3. Світові стандарти правозахисної діяльності.	12	2	2	8
Тема 4. Правова природа та сутність інституту адвокатури.	12	2	2	8
Разом	40	8	8	32
Модуль 2. Адвокатура та судова влада.				
Тема 5. Взаємодія адвокатури та органів судової влади.	12	2	2	8
Тема 6. Адвокат у місцевих і апеляційних судах.	12	2	2	8

Тема 7. Адвокат у Верховному Суді.	12	2	4	6
Тема 8. Конституційна скарга в діяльності адвоката.	10	2	2	6
Тема 9. Адвокат у Європейському суді з прав людини.	16	4	4	8
Разом	62	12	14	36
Модуль 3. Взаємодія адвокатури з				

правоохоронними та іншими правозахисними органами.				
Тема 10. Взаємодія інститутів адвокатури та прокуратури.	10	2	2	8
Тема 11. Взаємодія адвокатури та органів досудового розслідування.	18	4	4	10
Тема 12. Адвокатура та нотаріат.	12	2	2	8
Тема 13. Адвокатура і органи і установи, які здійснюють примусове виконання рішень судів.	18	2	4	12
Тема 14. Взаємодія адвокатури із недержавними правозахисними інституціями.	10	2	2	6
Разом	70	12	14	44
Усього годин / кредитів ECTS	180/6,0	32	36	112

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1. АДВОКАТУРА ЯК ПРАВОЗАХИСНИЙ ІНСТИТУТ

ТЕМА 1. Правозахисна діяльність та правозахисні органи: поняття, система, повноваження, взаємодія. Поняття правозахисної діяльності. Поняття органу правозахисту. Правозахисна функція держави. Система державних та недержавних органів та організацій правозахисту: інститут адвокатури України, система нотаріату України, Міністерство юстиції України, Інститут Уповноваженого з прав людини Верховної Ради України «омбудсмен», міжнародні неурядові правозахисні організації. Повноваження органів правозахисту. Взаємодія та розмежування повноважень органів правозахисту.

ТЕМА 2. Історія правозахисту та його становлення в Україні. Поява концепції правозахисту та її генеза від Декларації прав людини 1789 р. до міжнародних та регіональних конвенцій XXI століття. Інститут адвокатури, як

найважливіший елемент правозахисної системи: формування та становлення. Реалізація правозахисної діяльності у період до 1945 р. Правозахисний рух в УРСР 60-80 рр. XX ст. Формування системи наднаціональних правозахисних інститутів у другій половині XX ст. Побудова системи правозахисту в Україні з 1991 р.

ТЕМА 3. Світові стандарти правозахисної діяльності. Перша стандартизація підходів до правозахисту за Статутом ООН. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН «Встановлення міжнародних стандартів у сфері прав людини» 1966 р. та її реалізація. Комісар з прав людини у ЄС та інститут омбудсмена, як елемент світової системи правозахисту. Міжнародні адвокатські компанії у системі світової правозахисної діяльності.

ТЕМА 4. Адвокатура як правозахисний інститут. Основні історичні етапи виникнення та розвитку інституту адвокатури. Правова природа адвокатури та її місце у юридичному механізмі захисту прав людини. Поняття і класифікація правових основ діяльності адвокатури. Міжнародні стандарти та принципи організації та діяльності інституту адвокатури. Функції інституту адвокатури. Місце адвокатури у системі органів та посадових осіб, наділених правом надання правової допомоги.

МОДУЛЬ 2. АДВОКАТУРА ТА СУДОВА ВЛАДА.

ТЕМА 5. Взаємодія адвокатури та органів судової влади. Правове регулювання місця та ролі інституту адвокатури у системі судової влади. Міжнародні стандарти та національні принципи взаємодій адвокатів та суддів. Етичні аспекти взаємовідносин адвокатів та суддів. Свобода висловлювань адвокатів та проявлення неповаги до суду. Участь адвокатури у формуванні вищих органів судової влади. Організаційні аспекти взаємодії суддів та адвокатів.

ТЕМА 6. Адвокат у місцевих і апеляційних судах. Місцевий суд – основна ланка судової системи. Види і мережа місцевих судів. Звернення адвоката до місцевого суду: порядок і різновиди звернень. Повноваження місцевого суду. Склад місцевого суду. Порядок розподілу судових справ. Спеціалізація суддів. Одноособовий та колегіальний розгляд судових справ у місцевому суді. Подання

адвокатом клопотання про формат розгляду справи судом. Голова місцевого суду, його повноваження. Форми взаємодії адвоката і голови місцевого суду. Апарат місцевого суду: структура і повноваження. Форми взаємодії адвоката і апарата суду. Апеляційний суд, його місце в системі судів загальної юрисдикції. Види і мережа апеляційних судів. Звернення адвоката до апеляційного суду: порядок і різновиди звернень. Повноваження апеляційного суду. Склад апеляційного суду. Склад суду при розгляді справ в апеляційному суді. Судові палати в апеляційному суді. Голова і Заступник Голови апеляційного суду, їх повноваження. Форми взаємодії адвоката і голови апеляційного суду. Апарат апеляційного суду. Організація роботи в апеляційному суді. Форми взаємодії адвоката і апарата апеляційного суду.

ТЕМА 7. Адвокат у Верховному Суді. Правовий статус і повноваження Верховного Суду. Склад та структура Верховного Суду. Касаційні суди Верховного Суду. Велика Палата Верховного Суду. Пленум Верховного Суду: повноваження і організація роботи. Правові позиції Верховного Суду: юридична сила і різновиди. Відступ від попередньої правової позиції. Робота адвоката з правовими позиціями Верховного Суду. Підтвердження повноважень адвоката у Верховному Суді. Способи подання адвокатом документів до Верховного Суду. Виступ адвоката у Верховному Суді: загальні вимоги.

ТЕМА 8. Конституційна скарга в діяльності адвоката. Правове регулювання та сутність конституційної скарги як особливої форми звернення до органу конституційної юрисдикції. Функціональне призначення конституційної скарги. Вимоги до конституційної скарги. Участь адвоката у доведенні по судовим справам за конституційними скаргами. Конституційна скарга у контексті звернення до Європейського Суду з прав людини.

ТЕМА 9. Адвокат у Європейському суді з прав людини.. Склад і внутрішня структура ЄСПЛ. Юрисдикція ЄСПЛ. Загальна характеристика конвенційної системи прав людини, закріплених у Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод та протоколів до неї. Суб'єкти звернення до Європейського Суду. Представництво адвокатом фізичних та юридичних осіб у

ЄСПЛ. Особливості представництва адвокатом неурядової організації або групи осіб. Підстави та строк для звернення до Європейського суду з прав людини. Аналіз адвокатом перспектив розгляду та вирішення справи у Європейському Суді з прав людини. Підготовка адвокатом скарги до Європейського суду з прав людини. Анонімні скарги. «Аналогічна скарга по суті». Явно необґрунтована заява. Скарги, несумісні з положеннями Європейської конвенції. Порядок подання скарги до Європейського суду з прав людини. Прийняття чи відмова у прийнятті скарги до Європейського суду з прав людини. Критерії прийнятності заяв до Європейського суду з прав людини. Підготовка досьє по справі. Обставини особи (*ratione personae*). Адвокат на стадії підготовки та обміну змагальними листами і документами з Європейським судом з прав людини. Участь адвоката у процесі збирання доказів. Участь адвоката у процесі дружного врегулювання: стратегія та тактика, процедура. Функція та повноваження адвоката у відкритих слуханнях справи. Права, обов'язки та гарантії діяльності адвоката при участі у слуханні справи у Європейському суді з прав людини. Заміна адвоката у ЄСПЛ. Можливості відмови адвоката від участі у справі у ЄСПЛ. Вимоги до виступу адвоката з усною доповіддю. Відповіді адвоката на запитання суддів та інших учасників слухань справи в Європейському суді з прав людини. Вміння професійного спілкування, ведення переговорів адвокатом (*negotiation skills*), вміння презентувати свою позицію і відстоювати її (*presentation skills*). Особливості діяльності адвоката при слуханні окремих категорій справ. Особливості оплати юридичної допомоги адвоката-представника в Європейському суді з прав людини.

МОДУЛЬ 3. ВЗАЄМОДІЯ АДВОКАТУРИ З ПРАВООХОРОННИМИ ТА ІНШИМИ ПРАВОЗАХИСНИМИ ОРГАНАМИ.

ТЕМА 10. Взаємодія інститутів адвокатури та прокуратури. Правовий статус і повноваження прокуратури України. Правові основи прокурорської діяльності. Загальна характеристика конституційних функцій прокуратури України. Система органів прокуратури України. Адміністративні посади в органах прокуратури. Вимоги до осіб, що призначаються на посаду прокурора. Порядок

призначення прокурорів на посади, звільнення та притягнення їх до дисциплінарної відповідальності. Оскарження адвокатом бездіяльності та незаконних рішень прокурора. Взаємодія адвокатів та прокурорів: етичні, організаційні та процесуальні аспекти.

ТЕМА 11. Взаємодія інституту адвокатури та органів досудового розслідування. Досудове розслідування: поняття, система органів, їх завдання і компетенція. Форми досудового розслідування. Структура слідчого апарату. Статус слідчого. Керівник органу досудового розслідування, його повноваження. Слідчі органів системи Міністерства внутрішніх справ, їх повноваження. Слідчі Державного бюро розслідувань, їх повноваження. Слідчі Національного антикорупційного бюро України. Права і обов'язки адвоката, що здійснює захист у кримінальному провадженні під час досудового розслідування. Питання взаємодії адвоката з органами досудового розслідування: законодавче врегулювання, етичні принципи.

ТЕМА 12. Адвокатура та нотаріат. Поняття нотаріату. Організація нотаріату України. Система та компетенція нотаріальних органів. Порядок наділення нотаріуса повноваженнями. Поняття нотаріального округу. Стажист нотаріуса. Порядок проходження стажування. Вища кваліфікаційна комісія нотаріату. Свідоцтво про право на зайняття нотаріальною діяльністю. Реєстрація приватної нотаріальної діяльності. Вимоги до робочого місця нотаріуса. Європейський кодекс нотаріальної етики. Кодекс професійної етики нотаріусів України. Етичні обов'язки нотаріуса. Взаємодія та розмежування повноважень адвокатури та нотаріату в Україні. Англосаксонський нотаріат. Нотаріат класичного типу. Міжнародний союз нотаріату. Адвокатура та нотаріат в різних правових системах.

ТЕМА 13. Адвокатура і органи і установи, які здійснюють примусове виконання рішень судів. Поняття і правова природа стадії виконання рішення суду. Загальна характеристика систем примусового виконання рішень юрисдикційних органів. Стандарти і принципи стадії виконання рішення суду. Форми роботи адвоката на цій стадії судового провадження. Мета і сутність реформ системи примусового виконання в

Україні. Організаційні проблеми виконання рішень судів. Повноваження органів державної виконавчої служби. Система органів ДВС. Форми взаємодії адвоката із органами і посадовими особами державної виконавчої служби. Інститут приватних виконавців. Правове регулювання здійснення діяльності приватних виконавців. Гарантії діяльності приватних виконавців. Діловодство в органах ДВС та приватних виконавців. Автоматизована система виконавчого провадження. Єдиний реєстр боржників. Порядок роботи адвоката із Єдиним реєстром боржників. Звернення та запити адвоката у виконавчому провадженні. Представництво адвокатом учасників виконавчого провадження в суді. Порядок оскарження адвокатом дій та бездіяльності приватного або державного виконавця. Представництво адвокатом прав та законних інтересів приватних виконавців в суді.

ТЕМА 14. Адвокатура та недержавні правозахисні інституції. Адвокатура у системі недержавних правозахисних інститутів. Взаємодія адвокатів із НПІ та сфери співпраці у реалізації правозахисної діяльності. Міжнародні правозахисні організації в Україні та їх діяльність. Взаємодія адвокатури та Міжнародної Гельсінської федерації прав людини. Вплив недержавних правозахисних інститутів на державну політику у сфері правозахисту.

4. ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТУРИ.

ТЕМА 1. Правозахисна діяльність та правозахисні органи: поняття, система, повноваження, взаємодія.

ПЛАН

1. Правозахисна діяльність: поняття, сутність правозахисної діяльності, правозахисна функція держави.
2. Поняття та види державних та недержавних інститутів, органів та організацій правозахисту.
3. Поняття, види та повноваження державних (урядових) органів правозахисту.
4. Поняття, види та повноваження недержавних інституцій та організацій

правозахисту.

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізувати рекомендовану основну та додаткову літературу з теми заняття.
2. Підготувати конспект із опрацьованої літератури.
3. Підготувати наукову доповідь по одній з тем:
  - 1) «Чи можна вважати прокуратуру України і правоохоронним і правозахисним органом? Обґрунтуйте за і проти?»
  - 2) «Чи можна вважати судову систему України і правоохоронним і правозахисним органом? Обґрунтуйте за і проти?»

ТЕМА 2. Історія правозахисту та його становлення в Україні.

ПЛАН

1. Поява концепції правозахисту та її генеза від Декларації прав людини 1789 р. до міжнародних та регіональних конвенцій ХХІ століття.
2. Інститут адвокатури, як найважливіший елемент правозахисної системи: формування та становлення.
3. Правозахисна діяльність в Україні в першій половині ХХ ст.
4. Побудова системи правозахисту в Україні з 1991 р.

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізувати рекомендовану основну та додаткову літературу з теми заняття.
2. Підготувати конспект із опрацьованої літератури.
3. Підготувати наукову доповідь по одній з тем:
  - 1) Декларація незалежності США (1776 р.) – історія створення, прийняття, основний зміст.
  - 2) Французька декларація прав людини і громадянина 1789 року – історія створення, прийняття, основний зміст.

ТЕМА 3. Світові стандарти правозахисної діяльності.

ПЛАН

1. Поняття та теоретичне обґрунтування міжнародних стандартів правозахисту з точки зору його предмета – прав людини.
2. Європейський етап розвитку стандартів прав людини та правозахисту.
3. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод, як фундаментальний документ у сфері стандартів правозахисту.
4. Європейський суд з прав людини, як арбітр дотримання міжнародних стандартів правозахисту.
5. Міжнародні стандарти правозахисту для адвокатів та їх реалізація в Україні.

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізувати рекомендовану основну та додаткову літературу із метою поглиблення знань щодо визначення принципів діяльності адвокатури.
2. Підготувати конспект із опрацьованої літератури.
3. Проаналізувати один із європейських стандартів правозахисту, що містяться в нормах Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод людини і громадянина.

Практичне завдання:

1. Підготувати доповідь на основі наукової літератури на тему: «Міжнародні стандарти правозахисту в практиці ЄСПЛ».
2. Підготувати презентацію на тему: «Міжнародні стандарти правозахисту для адвокатів».

ТЕМА 4. Правова природа та сутність інституту адвокатури.

ПЛАН

1. Конституційний статус адвокатури України
2. Визначення поняття «Адвокатура України».
3. Місце адвокатури у системі органів та посадових осіб, наділених правом надання правової допомоги.

4. Міжнародні стандарти організації та діяльності інституту адвокатури.
5. Функції інституту адвокатури.
6. Принципи організації та діяльності адвокатури (загальна характеристика).

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізуйте законодавство, що регулює організацію та діяльність інституту адвокатури України.
2. Проаналізуйте міжнародні документи, що регулюють питання організації та діяльності інституту адвокатури.
3. Проаналізуйте рішення Конституційного Суду України щодо організації та діяльності інституту адвокатури.

Практичні завдання:

1. Напишіть наукову доповідь на тему: «Міжнародні стандарти та принципи організації та діяльності адвокатури».
2. Напишіть наукову доповідь на тему: «Адвокатура та держава: історичні аспекти та розвиток взаємовідносин на сучасному етапі».

МОДУЛЬ 2. АДВОКАТУРА ТА СУДОВА ВЛАДА.

ТЕМА 5. Взаємодія адвокатури та органів судової влади.

ПЛАН

1. Правове регулювання місця та ролі інституту адвокатури у системі судової влади.
2. Міжнародні стандарти та національні принципи взаємодії адвокатів та суддів.
3. Етичні аспекти діяльності адвоката у суді.
4. Відповідальність адвоката за проявлення неповаги до суду.
5. Свобода висловлювань адвоката у суді (практика ЄСПЛ).

Завдання для самостійної роботи:

1. Вивчить рекомендовану літературу до теми лекції.
2. Проаналізуйте рішення ЄСПЛ з теми лекції.
3. Напишіть есе по одній з наведених тем

Практичні завдання:

1. Підготуйте доповідь з однієї із наведених тем:
  - 1) «Аналіз практики притягнення адвокатів до адміністративної відповідальності за проявлення неповаги до суду».
  - 2) «Аналіз рішень ЄСПЛ щодо взаємовідносин адвокатів та суддів».
  - 3) «Аналіз рішень ЄСПЛ щодо свободи висловлювань адвоката у суді».

Тема 6. Адвокат у місцевих і апеляційних судах.

ПЛАН

1. Місцевий суд – основна ланка судової системи. Види і мережа місцевих судів. **Звернення адвоката до місцевого суду: порядок і різновиди звернень.**
2. Повноваження місцевого суду. Склад місцевого суду. Порядок розподілу судових справ.
3. Спеціалізація суддів. Одноособовий та колегіальний розгляд судових справ у місцевому суді. Подання адвокатом клопотання про формат розгляду справи судом.
4. Голова місцевого суду, його повноваження. Форми взаємодії адвоката і голови місцевого суду.
5. Апарат місцевого суду: структура і повноваження. Форми взаємодії адвоката і апарата суду.
6. Апеляційний суд, його місце в системі судів загальної юрисдикції. Види і мережа апеляційних судів. **Звернення адвоката до апеляційного суду: порядок і різновиди звернень.**

7. Повноваження апеляційного суду. Склад апеляційного суду. Судові палати в апеляційному суді.
8. Голова і Заступник Голови апеляційного суду, їх повноваження. Форми взаємодії адвоката і голови апеляційного суду.
9. Апарат апеляційного суду. Організація роботи в апеляційному суді. Форми взаємодії адвоката і апарата апеляційного суду.

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати наукову статтю за темою лекції та підготувати конспект.
2. Складіть схему судової системи України.
3. Зробити порівняльну анотацію наукових статей та / або монографій із зазначеної тематики.
4. Складіть порівняльну таблицю повноважень місцевого та апеляційного судів.

Практичні завдання

1. У засобах масової інформації знайдіть результати двох-трьох опитувань щодо довіри громадськості до органів судової влади, проведені не раніше 2010 року. Порівняйте рейтинг довіри громадян до судів з рейтингами довіри до інших органів державної влади та громадських інституцій. Проаналізуйте соціальні, економічні та політичні причини низького рівня довіри українців до суду. Визначте напрями судово-правової реформи, які мають покращити ставлення громадян до суду.

2. Керівник апарату Печенізького районного суду Харківської області викликав суддю Н. цього суду для розмови на тему його побажань щодо категорій справ, які цей суддя бажає розглядати. За сприяння у розподілі справ певної категорії керівник апарату суду вимагав від судді Н. «вдячності» у вигляді винесення рішення певного змісту по одній із кримінальних справ, яке перебувало у провадженні судді Н. Зокрема, керівник апарату суду просив суддю Н. пом'якшити покарання обвинуваченому по цій справі, який виявився його дальнім родичом.

Оцініть дії керівника апарату суду з точки зору дотримання ним Кодексу суддівської етики, чинного законодавства про судоустрій та процесуального законодавства. Які види юридичної відповідальності передбачені за втручання у роботи автоматизованої системи документообігу суду? Якими є засади взаємовідносин керівника апарату суду із суддями.

3. До приймальні голови місцевого загального суду приходять відвідувачка і запитує: «Хто займається видачою судових рішень?». Відповідальна працівниця відсутня, а всі інші займаються своєю роботою. Громадянка вимагає, щоб їй допомогли, підвищує голос і схвильовано жестикулює.

Які дії голови місцевого загального суду? Які положення правил поведінки (чи інших стандартів) застосовні до даного випадку? Яким чином працівники суду мають відреагувати на ситуацію?

4. До Голови Апеляційного суду Хмельницької області на особистий прийом прийшла громадянка Н. зі скаргою на дії судді Б. одного із районних судів Хмельницької області. Н. скаржилася на те, що її позов у цивільній справі був розглянутий із суттєвим порушенням передбачених ЦПК України строків розгляду. Суддя Б. декілька разів безпідставно переносила розгляд справи, мотивуючи це або поганим самопочуттям, або поганим настроєм. У судових засіданнях суддя Б. поводитися подекуди дуже грубо, висловлювала своє зневажливе ставлення до позивачки, не бажала залучати подані Н. докази по справі, мотивуючи це «безграмотністю» позивачки, при цьому усіяко підтримуючи та схвалюючи дії відповідача. Як виявила громадянка Н. із особистого спілкування із секретером судового засідання, відповідач був «старим приятелем» судді Б. Судове рішення у цій справі також було виготовлено із порушенням строків, через 45 днів після оголошення його резолютивної частини. В результаті Н. пропустила строки апеляційного оскарження рішення. На особистому прийомі Н. просила Голову суду ужити заходи виховного характеру до судді Б.

Як можна оцінити дії судді Б. з точки зору дотримання чинного законодавства? Які принципи судової влади порушила суддя Б.? Чи зможе громадянка Н. відновити свої порушені права в апеляційній інстанції, зважаючи на обставини справи? Які мають бути дії Голови Апеляційного суду Хмельницької області у даній ситуації? Чи має Голова Апеляційного суду повноваження дисциплінарного характеру щодо суддів місцевих судів?

5. Проаналізуйте витяги із судових рішень. Порівняйте стилі написання судового рішення. Які вимоги до змісту та оформлення судового рішення? Вкажіть, який із наведених витягів є більш прийнятним та обґрунтуйте свою відповідь:

А. Біля 3-х років тому в більярдному барі він заборгував потерпілому, який на той час працював маркером – 50 гривень. Тривалий час останнього не бачив і тому вчасно не повернув борг. 01.09.2007 року, ввечері, він перебував в барі «Класік» зі своїми друзями. Там випадково і зустрівся з потерпілим, який був п'яний і цілий час приставав до нього, вимагаючи повернення боргу. В той момент він в сварку з потерпілим вступати не хотів і старався уникнути конфлікту.

Б. Близько 3-х років тому в більярдному барі підсудний заборгував 50 гривень потерпілому, який на той час працював маркером. Підсудний пояснив, що вчасно не повернув борг потерпілому, тому що тривалий час потерпілого не бачив. 01.09.2007 року підсудний ввечері знаходився в барі «Класик» зі своїми друзями. Також у барі «Класик» знаходився потерпілий, який на момент зустрічі з підсудним перебував у стані алкогольного сп'яніння. За свідченням підсудного, потерпілий неодноразово звертався до нього з вимогою повернути борг. Також підсудний стверджує, що він не мав наміру заводити сварку з потерпілим та намагався уникнути конфлікту.

ТЕМА 7. Адвокат у Верховному Суді.

ПЛАН

1. Правовий статус і повноваження Верховного Суду.
2. Склад та структура Верховного Суду. Касаційні суди Верховного Суду. Велика Палата Верховного Суду.
3. Пленум Верховного Суду: повноваження і організація роботи.
4. Правові позиції Верховного Суду: юридична сила і різновиди. Відступ від попередньої правової позиції. Робота адвоката з правовими позиціями Верховного Суду.
5. Підтвердження повноважень адвоката у Верховному Суді.
6. Способи подання адвокатом документів до Верховного Суду.
7. Виступ адвоката у Верховному Суді: загальні вимоги.

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізувати рекомендовану основну та додаткову літературу за темою практичних занять із метою поглиблення знань щодо прав та обов'язків адвоката.
2. Скласти проект касаційної скарги на рішення апеляційного суду у справі за позовом про стягнення аліментів на утримання повнолітньої дочки, яка продовжує навчання.
3. Підготуйте реферат на тему: «Порівняльна характеристика апеляційного та

касаційного провадження».

Практичні завдання

Задача 1.

Позивач у справі оскаржив у касаційному порядку рішення суду першої інстанції після його перегляду в апеляційному порядку у встановлений законом строк. Суддя-доповідач постановив ухвалу, в якій зазначив підстави для залишення касаційної скарги без руху, мотивуючи несплатою суми судового зборища та неоплатою витрат на інформаційно-технічне забезпечення розгляду справи, та встановив строк для усунення недоліків. Позивач у встановлений судом строк визначені недоліки не усунув. Яку ухвалу має постановити суддя касаційної інстанції?

Задача 2.

Районний суд задовольнив позов Баширової про розірвання шлюбу з Івановим. У мотивувальній частині рішення суд вказав, що причиною розірвання шлюбу є аморальна поведінка відповідача, зловживання алкоголем, що негативно впливає на дітей. Апеляційний суд у задоволенні скарги відмовив та залишив рішення суду першої інстанції без змін. Відповідач подав касаційну скаргу, в якій вказав, що проти розірвання шлюбу не заперечує, але не згоден з мотивами рішення суду, оскільки вони не відповідають дійсності та ганьблять його честь і гідність. Чи може бути об'єктом касаційної скарги частина судового рішення, а саме – його мотиви?

ТЕМА 8. Конституційна скарга в діяльності адвоката

Адвокат у Конституційному судочинстві

ПЛАН

1. Правове регулювання та сутність конституційної скарги як особливої форми звернення до органу конституційної юрисдикції.
2. Функціональне призначення конституційної скарги.
3. Форми звернення до Конституційного Суду України.
4. Правовий статус судді Конституційного Суду України.

5. Правове регулювання конституційної скарги....
6. Вимоги до конституційної скарги.
7. Форми участі адвоката у конституційному судочинстві.
8. Касційна скарга у контексті звернення до ЄСПЛ,

Завдання для самостійної роботи

1. Проаналізувати рекомендовану основну та додаткову літературу за темою практичного заняття.
2. Підготувати конспект із опрацьованої літератури.
3. Підготувати наукову доповідь по одній із тем:
  - 1) «Умови здійснення права на конституційну скаргу в Україні»?
«Чи можна вважати судову систему України і правоохоронним і правозахисним органом? Обґрунтуйте за і проти»?
  - 2) «Завдання адвоката в конституційному судочинстві».

Практичне завдання

Скласти письмово анотації трьох наукових статей до питань практичного заняття.

Тема 9. Адвокат у Європейському суді з прав людини (4 години)

ПЛАН

1. Правові підстави застосування Конвенцій про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини.
2. Підстави звернення до Європейського суду з прав людини.
3. Процедура звернення до Європейського суду з прав людини.
4. Процедура розгляду скарг Європейським судом з прав людини.
5. Виконання рішення Європейського суду з прав людини.
6. Представник в Європейському суді з прав людини.

Завдання для самостійної роботи

1. Проаналізувати наукову літературу із метою поглиблення знань щодо особливостей організації діяльності адвоката у Європейському суді з прав людини.
2. Підготувати конспект із опрацьованої літератури.
3. Зробити анотації трьох наукових статей або однієї монографії із зазначеної тематики.

Практичні завдання

(староста групи розподіляє справи ЄСПЛ між студентами)

Знайдіть, використовуючи базу рішень та ухвал Європейського суду з прав людини (URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%20>), проаналізуйте та обговоріть одне наступних рішень Європейського суду з прав людини:

1. Моріс проти Франції від 06 жовтня 2005 р.;
2. Бріто Феррінью Бексіга Вілла-Нова проти Португалії від 1 грудня 2015 р.;
3. Копп проти Швейцарії від 25 березня 1998 р.;
4. Прутеану (PRUTEANU) проти Румунії від 3 лютого 2015 р.;
5. Версіні-Кампінчі (Versini-Campinchi) та Краснянські (Crasnianski) проти Франції від 16 червня 2016 р.;
6. Класс та інші проти Німеччини від 6 вересня 1978 р.;
7. Мішо проти Франції від 6 грудня 2012 р.;
8. М. проти Нідерландів від 25 липня 2017 р.;
9. Ніємієц проти Німеччини від 16 грудня 1992 р.; Петрі Саллінен (Petri SALLINEN) та інші проти Фінляндії від 27 вересня 2005 р.;
10. Смірнов проти Росії від 7 червня 2007 р.;
11. Wieser and Bicos Beteiligungen GmbH проти Австрії від 16 жовтня 2007 р.;
12. Ілля Стефанов (Iliya Stefanov) проти Болгарії від 22 травня 2008 р.;
13. Андре та інший проти Франції від 24 липня 2008 р.;
14. Робатін (Robathin) проти Австрії від 3 липня 2012 р.;
15. Vinci Construction та GMT Génie Civil and Services проти Франції від 2 квітня 2015 р.;
16. Sêrvulo & Associados – Sociedade de Advogados, RL проти Португалії від 3 вересня 2015 р.;
17. Lindstrand Partners Advokatbyrå AB проти Швеції від 20 грудня 2016 р.

Тема 10. Взаємодія інститутів адвокатури та прокуратури

ПЛАН

1. Правовий статус і повноваження прокуратури України.
2. Правові основи прокурорської діяльності.
3. Загальна характеристика конституційних функцій прокуратури України.
4. Система органів прокуратури України.
5. Адміністративні посади в органах прокуратури.
6. Вимоги до осіб, що призначаються на посаду прокурора.
7. Порядок призначення прокурорів на посади, звільнення та притягнення їх до дисциплінарної відповідальності.
8. Оскарження адвокатом бездіяльності та незаконних рішень прокурора.
9. Взаємодія адвокатів та прокурорів: етичні, організаційні та процесуальні аспекти.

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізуйте законодавство, що регулює організацію та діяльність інституту прокуратури України.
2. Проаналізуйте міжнародні документи, що регулюють питання організації та діяльності інституту прокуратури.
3. Проаналізуйте рішення Конституційного Суду України щодо організації та діяльності інституту прокуратури.

Практичні завдання:

1. Напишіть наукову доповідь на тему: «Міжнародні стандарти та принципи організації та діяльності прокуратури».
2. Складіть письмово схему системи органів прокуратури України.
3. Підготуйте презентацію за темою практичних занять.

Тема 11. Взаємодія адвокатури та органів досудового розслідування

(4 години)

ПЛАН

1. Досудове розслідування: поняття, система органів, їх завдання і компетенція.
2. Форми досудового розслідування.
3. Статус слідчого.
4. Структура слідчого апарату.
5. Органи що здійснюють ОРД їх поняття завдання та компетенція
6. Органи досудового розслідування, їх система, завдання і компетенція
7. Керівник органу досудового розслідування, його повноваження.
8. Слідчі органів системи Міністерства внутрішніх справ, їх повноваження.
9. Слідчі Державного бюро розслідувань, їх повноваження.
10. Слідчі Національного антикорупційного бюро України.
11. Права і обов'язки адвоката, що здійснює захист у кримінальному провадженні під час досудового розслідування.
12. Питання взаємодії адвоката з органами досудового розслідування: законодавче врегулювання, етичні принципи.

Завдання для самостійної роботи

1. Проаналізуйте законодавство, що регулює організацію та діяльність органів досудового розслідування України.
2. Проаналізуйте міжнародні документи, що регулюють питання організації та діяльності органів досудового розслідування.

Практичне завдання

1. Слідчим районного відділу Національної поліції було відкрито кримінальне провадження за фактом вчинення гр-ном С. злочину, передбаченого ч. 1 ст. 185 КК України. Підставою стала заява гр-на Б. про те, що гр-н С. таємно викрав у нього мобільний телефон вартістю 1000 грн. Гр-н Б. в якості доказу надав аудіозапис розмови гр-на С. з його братом, із якого виходило, що гр-н С. продав мобільний телефон на базарі, щоб купити собі джинси.

Оцініть ситуацію, що склалася, та змодельуйте подальші дії захисника Ш.

Тема 12. Адвокатура та нотаріат

ПЛАН

1. Організація та поняття нотаріату. Система та компетенція нотаріальних органів.
2. Порядок наділення нотаріуса повноваженнями.
3. Статус нотаріуса. Його права та обов'язки.
4. Поняття нотаріального округу.
5. Вища кваліфікаційна комісія нотаріату.
6. Свідectво про право на зайняття нотаріальною діяльністю.
7. Реєстрація приватної нотаріальної діяльності.
8. Вимоги до робочого місця нотаріуса.
9. Взаємодія та розмежування повноважень адвокатури та нотаріату в Україні.

Завдання для самостійної роботи

1. Проаналізуйте законодавство, що регулює організацію та діяльність органів досудового розслідування України.
2. Проаналізуйте міжнародні документи, що регулюють питання організації та діяльності органів досудового розслідування.
3. Зробити порівняльний аналіз прав і обов'язків адвоката і нотаріуса.

Практичне завдання

В зв'язку із поданням позовної заяви до суду про визнання заповіту недійсним і визнанням права власності на частину квартири необхідно подати в якості оспорюваного акту копію заповіту заповідача. Адвокату Ш. стало відомо, що заповіт посвідчував нотаріус Р. районної державної нотаріальної контори за місцем проживання померлого.

Як в такій ситуації має вчинити адвокат Ш.? Складіть проекти процесуальних документів адвоката.

Тема 13. Адвокатура і органи і установи, які здійснюють примусове виконання рішень судів

ПЛАН

1. Поняття і правова природа стадії виконання рішення суду. Загальна характеристика систем примусового виконання рішень юрисдикційних органів.
2. Стандарти і принципи стадії виконання рішення суду. Форми роботи адвоката на цій стадії судового провадження.
3. Мета і сутність реформ системи примусового виконання в Україні. Організаційні проблеми виконання рішень судів.
4. Повноваження органів державної виконавчої служби. Система органів ДВС. Форми взаємодії адвоката із органами і посадовими особами державної виконавчої служби.
5. Інститут приватних виконавців. Правове регулювання здійснення діяльності приватних виконавців. Гарантії діяльності приватних виконавців.
6. Діловодство в органах ДВС та приватних виконавців. Автоматизована система виконавчого провадження.
7. Єдиний реєстр боржників. Порядок роботи адвоката із Єдиним реєстром боржників.
8. Звернення та запити адвоката у виконавчому провадженні.
9. Представництво адвокатом учасників виконавчого провадження в суді. Порядок оскарження адвокатом дій та бездіяльності приватного або державного виконавця.

Завдання для самостійної роботи

1. Проаналізуйте законодавство, що регулює організацію та діяльність органів і установ, що здійснюють примусове виконання рішень судів України.
2. Проаналізуйте міжнародні документи, що регулюють питання організації та діяльності органів і установ, що здійснюють примусове виконання рішень судів України.

- Зробити порівняльний аналіз прав і обов'язків адвоката і приватного виконавця.

Практичне завдання

1. Підготуйте розширену структурно-змістовну характеристику одного із наступних правових основ стадії виконання рішень судів (**староста групи розподіляє нормативні акти між студентами**):

- Закон України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів»;
- Закон України «Про виконавче провадження»;
- Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини»;
- Закон України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень»;
- Інструкція з організації примусового виконання рішень, затверджена наказом Міністерства юстиції України від 02.04.2012 № 512/5;
- Наказ Міністерства юстиції України від 05.08.2016 № 2432/5 «Про затвердження Положення про автоматизовану систему виконавчого провадження»;
- Наказ Міністерства юстиції України від 29.09.2016 № 2831/5 «Про затвердження Порядку реалізації арештованого майна».

2. Здійсніть пошук рішень Європейського суду з прав людини, які порушують питання виконання рішень судів в Україні. Зробіть презентацію відповідної правової позиції Європейського суду з прав людини під час практичного заняття. Обґрунтуйте своє власне ставлення до проблеми, піднятої в рішенні Європейського суду з прав людини.

3. Здійсніть пошук рішень Верховного Суду, які порушують питання виконання рішень судів в Україні. Зробіть презентацію відповідної правової позиції Верховного Суду під час практичного заняття. Обґрунтуйте своє власне ставлення до проблеми, піднятої в рішенні Верховного Суду.

Тема 14. Взаємодія адвокатури із недержавними правозахисними інституціями

ПЛАН

- Місце адвокатури у системі недержавних правозахисних органів.
- Неурядові правозахисні організації.
- Міжнародні неурядові правозахисні організації.
- Гельсінська спілка та споріднені неурядові правозахисні організації.

Завдання для самостійної роботи

1. Проаналізуйте законодавство, що регулює організацію та діяльність недержавних правозахисних органів і організацій України.
2. Проаналізуйте міжнародні документи, що регулюють питання організації та діяльності недержавних правозахисних органів і організацій.
3. Зробити порівняльний аналіз прав і обов'язків адвоката і недержавних правозахисних органів і організацій.

Практичне завдання

До недержавної правозахисної організації – Української Гельсінської спілки з прав людини постуила скарга від ув'язненого К. щодо порушення прав людини в державній установі з виконання покарань.

Як має діяти в такій ситуації представники правозахисної організації? Проаналізуйте права і обов'язки представників цієї організації.

5. ПОТОЧНИЙ ТА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Організація діяльності адвокатури є навчальної дисципліною, яка викладається кафедрою адвокатури для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського рівня). Моніторинг знань студентів з даної навчальної дисципліни здійснюється шляхом поточного контролю (ПК) протягом курсу практичних занять, за результатами яких складається залік.

Завданням ПК є перевірка розуміння та засвоєння навчального матеріалу, здатності осмислити зміст теми чи розділу, умінь застосовувати отримані знання при відповіді на теоретичні запитання та при вирішенні практичних завдань.

Поточний контроль знань включає:

контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, вирішення практичних завдань або задач, участь у розробці кейсу, захист есе або реферату за ініціативи студента.

Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквіумів.

Обов'язковою формою самостійної роботи студентів є підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи. Максимальна кількість балів за результатами захисту індивідуальної підсумкової письмової роботи – 20 балів.

Формою підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є диференційований залік. Мінімальна кількість балів для отримання диференційованого заліку – 60 балів.

Критеріями оцінювання знань та вмінь студентів протягом ПК є:

Вид активності	Зміст активності	Кількість видів	Кількість балів за вид	Всього (в балах)
	Основні			
Відповіді на заняттях	Розкриття питання плану теми, відповідь по практичному завданню	10	до 5	до 50
Колоквіум	Після вивчення Модуля 1 та Модуля 2	2	до 10-ти до 20-ти	до 30-ти
	Додаткові			
Презентація	Доповідь (виступ на задану тему на практичному занятті) з презентацією за допомогою технічних засобів	1	до 10-ти	до 10-ти

Опублікування наукової статті	Публікація наукової статті за темою, що входить до предмета вивчення дисципліни	1	до 10	до 10
Опублікування наукових тез	Публікація наукових тез за темою, що входить до	1	до 10	до 10

	предмета вивчення дисципліни та/або виступ із доповіддю на конференції будь-якого рівня			
Робота з науковою літературою	Анотування (рецензування) наукових статей, монографій за темами курсу (до трьох статей або одна монографія)	1	(три статті або одна монографія)	до 10-ти
Розробка кейсів, слайдів, схем, таблиць	Схематичне представлення матеріалу за темами курсу (не менше 2-х тем)	1	до 10-ти	до 10-ти
Участь у роботі студентського гуртка	Виступ з доповіддю на засіданні гуртка, участь у обговореннях	2	до 5	до 10

Пояснення:

Максимальна кількість балів за результатами практичних занять – **80**.

Мінімальна кількість балів – **55**.

Максимальна кількість балів за результатами захисту індивідуальної підсумкової письмової роботи – **20**.

Основні види активності дають студенту можливість набрати бали, необхідні для складання заліку. Вони є обов'язковими для всіх студентів. Різні види активності доповнюють одне одного, за рахунок чого у студента є певний «запас балів». За рахунок одного виду активності студент компенсує недоодержані за іншим видом.

Відповіді на заняттях передбачають розкриття питань по темі курсу, вирішення практичних завдань, доповнення. Залежно від обсягу та якості відповіді їх можна оцінювати до 5 балів за заняття.

Контрольні завдання здійснюються у формі колоквиуму, який полягає у наданні правильних відповідей на поставлені питання після вивчення Модуля 1 та Модуля 2. Відповіді оцінюються за правильністю в обсязі від 0 до 20 балів.

Додаткові види активності дають можливість добрати бали до 55 (якщо це потребується). Додаткові види застосовуються як альтернативні за бажанням студента і за узгодженням з викладачем, та мають на меті стимулювання студента до самостійної, наукової, творчої роботи. Можливе обрання лише одного додаткового виду активності, крім виступу із доповіддю на конференції будь-якого рівня та (або) опублікування тез доповіді або наукової статті, з обов'язковою рецензією викладача кафедри адвокатури.

Написання і опублікування тез передбачає підготовку тез наукової доповіді і їх опублікування у збірнику певної студентської наукової конференції, а також виступ на ній (за можливості) з тематики, що входить до предмета навчальної дисципліни. Тематика тез та конференція, на яку вони будуть подані, визначаються студентом за погодженням з викладачем (науковим керівником).

Опублікування наукової статті передбачає підготовку, рецензування та опублікування наукової статті з теми, що входить до даної дисципліни в будь-якому виданні правничого спрямування.

Робота з науковою літературою передбачає ознайомлення студентів з

додатковою науковою літературою по тематиці навчальної дисципліни, а також її анотування (рецензування). Може включати вивчення наукових статей або монографії. Анотація (рецензія) складається окремо на кожну статтю обсягом 1,5-2 стор., на монографію - 5 стор. Перелік статей (монографій) визначається студентом за погодженням з викладачем.

Складання кейсів передбачає самостійну розробку студентами практичних завдань по темах курсу. Задача має включати формулювання практичної ситуації та постановку питань до неї. Оцінюється оригінальність задачі, її змістовність, проблемність питань, на які вона розрахована.

Розробка схем, таблиць передбачає схематичне представлення матеріалу по темах курсу у виді схем, таблиць, діаграм. Кожній схемі відповідає певне питання курсу. Оцінюється оригінальність, логічність, системність складання схеми.

Розробка презентації передбачає представлення за допомогою аудіовізуальних технічних засобів (ноутбук, проектор тощо) розробок студента з окремих питань або тем курсу. Об'єднує елементи наукової доповіді та складання схем і таблиць. Оцінюється оригінальність презентації, рівень її технічної підтримки, повнота і змістовність викладення матеріалу.

Підсумковий бал за результатами поточного контролю (ПК) обчислюється під час останнього практичного заняття відповідного семестру.

Результати ПК знань студентів своєчасно вносяться до журналу обліку роботи викладача та регулярно оприлюднюються в академічній групі (особисто студенту за його запитом).

У разі невиконання завдань поточного контролю (ПК) з об'єктивних причин студенти мають право на ліквідацію заборгованості. Час та порядок складання визначається кафедрою.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль	Підсумкова оцінка знань (диференційо
-------------------	--------------------------------------

							в аний залік)
Модуль № 1		Модуль № 2		Модуль № 3		Самостійна робота студентів	
п/з	Колоквіу м	п/з	Колоквіум	-	-		
max 20	max 10	max 30	max 20	-	-	max 20	max 100

Критерії оцінювання результатів навчання:

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Мій 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Колоквіум	Max 10	Результати опрацювання матеріалу високі, можлива незначна кількість несуттєвих помилок.
	5	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Міп 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.

Індивідуальна підсумкова письмова робота	Мах 20	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри. Робота не містить методологічних помилок, є посилання на джерела та власні висновки. При захисті продемонстровані глибокі знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.
	15	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри. Робота містить незначні методологічні помилки, є посилання на джерела, є власні висновки. При захисті продемонстровані достатні знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.
	10	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри, але з незначними помилками. Робота містить методологічні та змістовні помилки, є посилання на джерела, є власні висновки. При захисті продемонстровані достатні знання теми, але виникли проблеми з аргументації окремих понять

		та суджень у роботі, доведеність висновків.
--	--	---

	5	<p>Робота оформлена з помилками та порушеннями кафедральних вимог щодо форми роботи.</p> <p>Робота містить методологічні та змістовні помилки, використано недостатню кількість джерел для обґрунтування дослідження та висновків.</p> <p>При захисті виникли труднощі щодо розкриття змісту теми, наведення аргументів стосовно окремих положень роботи та обґрунтованості і доведеності висновків.</p>
	Min 0	<p>Робота оформлена неналежним чином, без посилання на джерела та містить методологічні помилки.</p> <p>При захисті автор роботи не може продемонструвати знання з обраної теми, навести аргументацію понять та здійснити аналіз інформації.</p> <p>Робота виконана з порушенням вимог академічної доброчесності.</p>
Диференційований залік	100	<ol style="list-style-type: none"> 1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах і концепціях навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з навчальної дисципліни й використання отриманих знань у практичній

		роботі.
	90	<ol style="list-style-type: none"> 1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	85	<ol style="list-style-type: none"> 1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих помилок. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої

зараховано		кафедрою. <ol style="list-style-type: none"> 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
------------	--	---

75	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки й суттєві неузгодженості у відповіді на заліку за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
70	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Помилки у відповіді на заліку за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
60	<ol style="list-style-type: none"> 1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність помилок у відповіді на питання на заліку.

не зараховано	55	<p>1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу 3 цієї дисципліни.</p>
---------------	----	--

6. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота є важливим фактором засвоєння навчального матеріалу.

Мета самостійної роботи - формування самостійності студента, його вмінь, знань, навичок, що здійснюється опосередковано через зміст і методи усіх видів навчальних занять.

Самостійна робота – це робота студентів, що планується та виконується за завданнями та під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі.

Завдання самостійної роботи студентів із дисципліни - засвоїти, закріпити та систематизувати відповідні теоретичні знання, а також уміти застосовувати їх під час виконання практичних завдань. Самостійна робота студентів забезпечує їх підготовку до поточних аудиторних занять.

Зміст самостійної роботи студентів із дисципліни «Організація діяльності адвокатури» визначається навчальною програмою дисципліни.

Самостійна робота сприяє:

поглибленню і розширенню знань;

формуванню інтересу до пізнавальної діяльності;

оволодінню прийомами процесу пізнання;

розвитку пізнавальних здібностей.

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

- опрацювання нової наукової та навчальної літератури, узагальнення практики тощо;

- виконання практичних завдань, кейсів;
- написання есе та рефератів;
- підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції;
- участь у конкурсах студентських наукових праць;
- підготовка до практичних занять, колоквиумів.

7. ПИТАННЯ ДО САМОКОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

1. Поняття правозахисної діяльності
2. Сутність правозахисної діяльності
3. Правозахисна функція держави.
4. Поняття державних (урядових) органів правозахисту.
5. Види державних (урядових) органів правозахисту.
6. Повноваження державних (урядових) органів правозахисту.
7. Поняття недержавних інституцій та організацій правозахисту.
8. Види недержавних інституцій та організацій правозахисту.
9. Повноваження недержавних інституцій та організацій правозахисту.
10. Історія появи концепції правозахисту
11. Декларація прав людини 1789 р.
12. Міжнародні та регіональні конвенції XXI століття.
13. Інститут адвокатури, як найважливіший елемент правозахисної системи: формування та становлення.
14. Правозахисна діяльність в Україні в першій половині XX ст.
15. Правозахисний рух в УРСР 60-80 рр. XX ст.
16. Побудова системи правозахисту в Україні з 1991 р.
17. Поняття та теоретичне обґрунтування міжнародних стандартів правозахисту з точки зору його предмета – прав людини.
18. Європейський етап розвитку стандартів прав людини та правозахисту.
19. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод, як фундаментальний документ у сфері стандартів правозахисту.
20. Європейський суд з прав людини, як арбітр дотримання міжнародних стандартів правозахисту.

21. Міжнародні стандарти правознавства для адвокатів та їх реалізація в Україні.
22. Розкрийте сутність конституційного статусу адвокатури України.
- 23.2. Надайте визначення поняття «Адвокатура України»: у чинному законодавстві, рішеннях Конституційного Суду України, Верховного Суду.
24. Надайте визначення поняття «Адвокатура України»: у проектах законодавства про адвокатуру та адвокатську діяльність.
25. Охарактеризуйте місце адвокатури у системі органів та посадових осіб, наділених правом надання правової допомоги.
26. Яка правова сутність інституту адвокатури? У чому полягає її двоїстий характер?
27. Надайте визначення поняттю «функції інституту адвокатури».
28. Охарактеризуйте сутність функцій інституту адвокатури.
29. Розкрийте сутність функції захисту та представництва у діяльності адвокатури.
30. У чому полягає сутність та значення міжнародних стандартів організації та діяльності адвокатури?
31. Охарактеризуйте основні міжнародні стандарти організації та діяльності адвокатури.
32. Охарактеризуйте місце адвокатури у правовій системі держави.
33. Яка сутність взаємин адвокатури та держави?
34. Розкрийте сутність незалежності адвокатури від держави.
35. Чи може держава втручатися у діяльність адвокатури (на підставі аналізу рішень ЄСПЛ).
36. Надайте визначення поняття принципів організації та діяльності адвокатури.
37. Яка існує класифікація принципів організації та діяльності адвокатури?
38. Визначить місце і адвокатури в системі судової влади в Україні та країнах Європейського Союзу.
39. Міжнародні та національні стандарти взаємодії суддів та адвокатів.
40. Принципи взаємодії суддів та адвокатів.
41. Правова природа та місце адвокатури у системі судової влади у країнах ЄС,

42. Класифікація обов'язків адвоката за міжнародними документами.
43. Відповідальність адвоката за проявлення неповаги до суду: проблеми правового регулювання.
44. Відповідальність адвоката за проявлення неповаги до суду в країнах ЄС.
45. Сутність принципу добросовісності адвоката.
46. Аналіз рішень ЄСПЛ щодо свободи висловлювань адвоката у суді («Pais Pires de Lima проти Португалії», 2019 р) та інші справи).
47. Яка передбачена в українському законодавстві відповідальність за прояв адвокатом неповаги до суду.
48. Що означає відповідно до міжнародних стандартів взаємодія адвоката та суду у судовому процесі на засадах взаємоповаги?
49. Які міжнародні стандарти визначають сутність та принципи взаємовідносин адвокатів та суддів?
50. Назвіть принципи взаємовідносин адвокатів та суддів.
51. Охарактеризуйте норми Правил адвокатської етики щодо взаємовідносин адвокатів та суддів.
52. Опишіть місцевий суд як основну ланку судової системи.
53. Назвіть види і мережа місцевих судів.
54. Яким є порядок звернення до місцевого суду?
55. Охарактеризуйте повноваження місцевого суду.
56. Яким є склад місцевого суду?
57. Опишіть порядок розподілу судових справ.
58. Який зміст принципу спеціалізації суддів?
59. Охарактеризуйте принцип одноособового та колегіального розгляду судових справ у місцевому суді.
60. Назвіть повноваження голови місцевого суду. Якими є форми взаємодії адвоката і голови місцевого суду?
61. Опишіть апарат місцевого суду: його структуру і повноваження.
62. Опишіть апеляційний суд, його місце в системі судів загальної юрисдикції. Якими є види і мережа апеляційних судів?

63. Який порядок звернення адвоката до апеляційного суду?
64. Назвіть повноваження апеляційного суду.
65. Яким є склад апеляційного суду? Як функціонують судові палати в апеляційному суді?
66. Опишіть повноваження голови і заступника голови апеляційного суду.
67. Які завдання виконує апарат апеляційного суду?
68. Охарактеризуйте правовий статус і повноваження Верховного Суду.
69. Яким є склад та структура Верховного Суду? Які касаційні суди утворені у складі Верховного Суду?
70. Охарактеризуйте склад і повноваження Великої Палати Верховного Суду.
71. Охарактеризуйте повноваження і організація роботи Пленуму Верховного Суду.
72. Якими є різновиди правових позицій Верховного Суду?
73. Охарактеризуйте юридичну силу правових позицій Верховного Суду.
74. Якою є процедура відступу від попередньої правової позиції Верховного Суду?
75. Якими є способи підтвердження повноважень адвоката у Верховному Суді?
76. Охарактеризуйте процес подачі касаційної скарги адвокатом до Верховного Суду.
77. Якими є загальні вимоги виступу адвоката у Верховному Суді?
78. Що таке конституційною скарга?
79. Які умови здійснення права на конституційну скаргу закріплено на рівні Конституції України.
80. Чи має Конституційний Суд України повноваження вирішувати по суті відповідний спір у судовій справі та, відповідно, переглядати остаточне судове рішення?
81. Що є підставою для офіційного тлумачення Конституції України Конституційним Судом України?
82. В чому полягає функціональне призначення конституційної скарги у конституційному судочинстві?

83. Яке головне завдання адвоката в конституційному судочинстві?
84. Які вимоги пред'являються до конституційної скарги?
85. Хто є суб'єктом права на конституційну скаргу?
86. Що таке Європейська конвенція з прав людини та який її статус для України?
87. Що таке протокол до Конвенції? Як протоколи обов'язкові для України?
88. Що таке Європейський суд з прав людини? Якою є структура ЄСПЛ?
89. Що таке Секретаріат ЄСПЛ? Які його завдання?
90. В якому суддівському складі ЄСПЛ розглядає справи? Як формується склад палат та Великої палати?
91. Чи засідають судді у справах щодо своїх держав?
92. Якими є основні керівні документи ЄСПЛ?
93. Що таке індивідуальна заява і хто може з нею звернутися до ЄСПЛ? Яка різниця між індивідуальними та міждержавними заявами?
94. Якими є критерії прийнятності індивідуальної заяви в ЄСПЛ?
95. Чи існують будь-які процедури на рівні національного судочинства, які заявникові необхідно попередньо пройти?
96. Порушення яких норм Конвенції встановлюються ЄСПЛ найчастіше? Які порушення ЄСПЛ найчастіше констатує у справах проти України?
97. Проти кого можна подати заяву до ЄСПЛ?
98. Чи розглядає Суд суспільно важливі питання та питання, прямо не передбачені Конвенцією та Протоколами до неї?
99. Скільки у заявника є часу для подачі індивідуальної заяви до ЄСПЛ?
100. Скільки часу ЄСПЛ розглядає справи?
101. Якими є основні етапи провадження в ЄСПЛ?
102. Якими є вимоги до оформлення формуляру заяви до ЄСПЛ?
103. Якими є найбільш типові помилки при оформленні формуляру заяви?
104. Чи є якісь вимоги щодо способу доставки заяви в ЄСПЛ?
105. Якою мовою потрібно подавати індивідуальну заяву?
106. Чи потрібно додавати оригінали документів до індивідуальної заяви?

107. Чи надає Суд юридичні консультації з приводу подачі заяви до нього?
108. Чи обов'язково заявнику мати юридичного представника під час провадження в ЄСПЛ?
109. Чи передбачений якийсь збір чи сплата за подачу заяви до ЄСПЛ?
110. Чи потрібно заявнику (його представнику) бути присутнім у Страсбурзі під час розгляду його заяви?
111. Якою є процедура реєстрації індивідуальної заяви?
112. Чи може Суд запитати у заявника додаткові документи чи пояснення?
113. Яким є статус документів, що подаються до Суду?
114. Якими є основні обов'язки заявника протягом провадження в Суді?
115. Що таке тимчасові заходи та коли вони застосовуються?
116. Якими є вимоги до оформлення клопотань про застосування правила 39?
117. Що таке передача справи до судової формації та призначення судді-доповідача?
118. Коли від відбувається розгляд справи суддею одноособово?
119. Коли відбувається розгляд справи комітетом?
120. Коли відбувається розгляд справи палатою?
121. Коли відбувається розгляд Великою палатою?
122. Що відбувається після комунікації заяви?
123. Що таке правова допомога Ради Європи та як її отримати?
124. Що таке дружнє врегулювання справи?
125. Що таке одностороння декларація уряду?
126. Що таке вилучення справи з реєстру справ Суду та її відновлення?
127. Як виносяться рішення Суду та якою є його структура?
128. Що таке справедлива сатисфакція?
129. Чи може ЄСПЛ переглянути рішення національного суду?
130. Яким чином юридичному представнику заявника отримати в ЄСПЛ присудження винагороди за представництво заявника?
131. Яким чином рішення ЄСПЛ набуває чинності?
132. Чи можливо отримати тлумачення рішення ЄСПЛ?

133. В якому випадку рішення палати може бути переглянуте?
134. Що робити, якщо в рішенні Суду було виявлено помилку?
135. Що таке пілотні та квазі-пілотні рішення ЄСПЛ?
136. Як виконуються рішення ЄСПЛ?
137. Як цитувати рішення ЄСПЛ?
138. Чи необхідно стороні по справі (її представнику) надавати в національний суд переклад рішень ЄСПЛ?
139. Якими є наслідки відступу України від окремих зобов'язань за ЄСПЛ?
140. Правовий статус і повноваження прокуратури України.
141. Правові основи прокурорської діяльності.
142. Загальна характеристика конституційних функцій прокуратури України.
143. Система органів прокуратури України.
144. Адміністративні посади в органах прокуратури.
145. Вимоги до осіб, що призначаються на посаду прокурора.
146. Порядок призначення прокурорів на посади, звільнення та притягнення їх до дисциплінарної відповідальності.
147. Оскарження адвокатом бездіяльності та незаконних рішень прокурора.
148. Взаємодія адвокатів та прокурорів: етичні, організаційні та процесуальні аспекти.
149. Досудове розслідування: поняття, система органів, їх завдання і компетенція.
150. Форми досудового розслідування.
151. Статус слідчого.
152. Структура слідчого апарату.
153. Органи досудового розслідування, їх система, завдання і компетенція
154. Керівник органу досудового розслідування, його повноваження.
155. Слідчі органів системи Міністерства внутрішніх справ, їх повноваження.
156. Слідчі Державного бюро розслідувань, їх повноваження.
157. Слідчі Національного антикорупційного бюро України.
158. Права і обов'язки адвоката, що здійснює захист у кримінальному

провадженні під час досудового розслідування.

159. Питання взаємодії адвоката з органами досудового розслідування: законодавче врегулювання, етичні принципи.

160. Дайте визначення терміну «нотаріат в Україні».

161. На яких суб'єктів покладається вчинення нотаріальних дій в Україні?

162. Які безспірні права може посвідчувати нотаріус?

163. Хто може стати нотаріусом?

164. Дайте визначення терміну «нотаріус».

165. Які права має нотаріус?

166. Назвіть обов'язки нотаріуса.

167. Дайте визначення терміну «нотаріальний округ».

168. В яких випадках може бути анульовано свідоцтво про право на заняття нотаріальною діяльністю?

169. Який орган провадить реєстрацію приватної нотаріальної діяльності?

170. Які пред'являються вимоги до робочого місця нотаріуса?

171. В чому проявляється взаємодія та розмежування повноважень адвокатури та нотаріату в Україні?

172. Охарактеризуйте поняття і правову природу стадії виконання рішення суду.

173. Дайте загальну характеристику систем примусового виконання рішень юрисдикційних органів.

174. Які ви знаєте стандарти і принципи стадії виконання рішення суду? Які є форми роботи адвоката на цій стадії судового провадження?

175. Опишіть мету й сутність реформ системи примусового виконання в Україні.

176. Які організаційні проблеми виконання рішень судів в Україні?

177. Назвіть повноваження органів державної виконавчої служби.

178. Опишіть систему органів ДВС.

179. Які є форми взаємодії адвоката із органами і посадовими особами державної виконавчої служби?

180. Опишіть правове регулювання здійснення діяльності приватних виконавців.
181. Які ви знаєте гарантії діяльності приватних виконавців?
182. Опишіть порядок діловодства в органах ДВС та приватних виконавців.
183. Що таке автоматизована система виконавчого провадження?
184. Опишіть єдиний реєстр боржників й порядок роботи адвоката із Єдиним реєстром боржників.
185. Як регламентується звернення та запити адвоката у виконавчому провадженні?
186. Які є форми представництво адвокатом учасників виконавчого провадження в суді? Який є порядок оскарження адвокатом дій та бездіяльності приватного або державного виконавця?
187. Опишіть форми представництво адвокатом прав та законних інтересів приватних виконавців в суді.
188. Місце адвокатури у системі недержавних правозахисних органів
189. Неурядові правозахисні організації.
190. Міжнародні неурядові правозахисні організації.
191. Гельсінська спілка та споріднені неурядові правозахисні організації.

8. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28.06.1996 р. №254к/96-ВР (ред.01.01.2020 р.). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
2. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 05.07.2012 р. № 5076-VI (ред. від 03.07.2020 р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
3. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 №1402-VIII (ред. від 10.12.2020 р.). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>
4. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13.07.2017 № 2136-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text>

5. Регламент Конституційного Суду України: Постанова Конституційного Суду України від 22 лютого 2018 року № 1-пс/2018 URL: http://www.ccu.gov.ua/sites/default/files/docs/reglament_2.pdf

6. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21 грудня 2016 р., № 1798-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19#Text>

7. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. № 1697-УІІ URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>

8. Закон України «Про безоплатну правову допомогу» від 02.06.2011 р. № 3460-VI (ред. від 18.07.2020 р.). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text>

9. Про запобігання корупції: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>

10. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14.10.2014 р. № 1698-VII URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/проантикорупційнебюро>.

11. Про Службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 р. № 2229-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text>

12. Про Національну поліцію: Закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

13. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 р. № 2135-XII (із змін.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>

14. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30.06.1993 р. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12#Text>

15. Закон України «Про нотаріат» від 2.09.1993 року № 3425-XII, (ред. від від 21.11.2021) URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3425-12#Text>

16. Про виконавче провадження: Закон України від 2 червня 2016 р., № 1404-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text>

17. Про затвердження Інструкції з діловодства в місцевих та апеляційних судах України. Затв. наказом Державної судової адміністрації від 20.08.2019 р., № 814. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0814750-19#Text>

18. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 р., № 3477-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>.

19. Регламент Європейського суду з прав людини. URL: <https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/human-rights/echr-reglament-47-2014.01.pdf>

20. Кодекс професійної етики та поведінки працівників прокуратури [Електрон. ресурс] : затв. наказом Ген. прокурора України № 123 від 28.11.2012 р. URL: http://www.gp.gov.ua/ua/kodet.html?_m=publications&_t=rec&id=113992

21. Правила адвокатської етики, затверджені Звітно-виборним з'їздом адвокатів від 09.06.2017 р. (зі змінами, затвердженими З'їздом адвокатів України від 15.02.2019 р.). URL : <https://ips.ligazakon.net/document/MUS28627>

22. Основні положення про роль адвокатів: прийняті VIII Конгресом ООН по запобіганню злочинам 01.08.1990 р. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_835#Text

23. Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства, прийнятий делегацією 12-ти країн-учасниць на пленарному засіданні у Страсбурзі в жовтні 1988 р. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_343#Text

24. Основні принципи незалежності судових органів, схвалені резолюціями Генеральної Асамблеї ООН 29 листопада та 13 грудня 1985 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_201

25. Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів N 2, 4, 7 та 11 до Конвенції: Закон України від 17 липня 1997 р., N 475/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/475/97-%D0%B2%D1%80#Text>.

26. Європейська угода про осіб, що беруть участь у процесі Європейського суду з прав людини від 05.03.1996 р. № 994_324. (Ратифікована Україною від 23.06.2004 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_324#Text

27. Висновок № 11 (2008) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо якості судових рішень. URL:https://court.gov.ua/userfiles/visn_11_2008.pdf.

28. Рекомендації (2000) 21 Комітету міністрів державам-учасницям Ради Європи про свободу здійснення професійних адвокатських обов'язків: прийняті Комітетом міністрів Ради Європи на 72-зустрічзаступників міністрів 25.10.2000 р. URL:https://supreme.court.gov.ua/userfiles/R_2000_21_2000_10_25.pdf

29. Положення про Вищу кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури: затв. Установчим з'їздом адвокатів України від 17.11.2012 р. URL: <http://vkdkka.org>

30. Регламент Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури: затв. Рішенням Ради адвокатів України від 4-5 липня 2014 р. № 78. URL: <http://vkdkka.org>

31. Регламент кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури регіону: затв. Рішенням Ради адвокатів України від 17.12. 2013 р. № 268. URL:<http://vkdkka.org>

32. Програма складання кваліфікаційних іспитів особами, які виявили намір отримати Свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю: затв. протоколом Вищої кваліфікаційної комісії адвокатури України від 01.10.1999 р. № 6/2. URL : https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v06_3369-01#Text

33. Положення про Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні правопорушення [Електрон. ресурс]. затв. наказом Міністерства юстиції України від 11.01.2012 р. № 39/5. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0028-12>

34. Положення про ордер на надання правничої (правової) допомоги у новій редакції, затверджене рішенням Ради адвокатів України від 12.04.2019 р. № 41 (із змінами, внесеними рішенням Ради адвокатів України від 17.11.2020р. № 118). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr041871-19#Text>

35. Положення про помічника адвоката, затверджене рішенням Ради адвокатів України від 25.09.2015 р. № 113 (із змінами, внесеними рішенням Ради адвокатів України від 25.07.2018 р. № 109) URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pologennya/2018-07-25-polozhennya-109_5b597bee364e2.pdf

36. Порядок підвищення кваліфікації адвокатів України (нова редакція), затверджений рішенням Ради адвокатів України від 21.09.2019 р. № 111. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/poryadki/2019-09-21-poryadki-111_5db2d7f00ffe2.pdf

37. Положення про Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру Офісу Генерального прокурора від 05.03.2020 № 125. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0125905-20#Text>

38. Про організацію діяльності органів досудового розслідування Міністерства внутрішніх справ України. Наказ від 09.08.2012. URL № 686 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1769-12#Text>

39. Про організацію діяльності прокурорів з нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян: наказ Генерального прокурора України № 353 від 03.08.2020 р. URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/gn>

40. Про загальні засади організації роботи в органах прокуратури України: наказ Генерального прокурора України № 365 від 07.08.2020 року. URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/gn>

41. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки: Закон України від 14.10.2014 р. № 1699-VII URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1699-18>

42. Кодекс професійної етики приватних виконавців. Схвалений VII з'їздом приватних виконавців 26 жовтня 2021 р. URL: <https://drive.google.com/file/d/10bwpUH3X2I9p0kRB4EuEsiddHdWquzhO/view>

43. Про затвердження Інструкції з організації примусового виконання рішень: наказ Міністерства юстиції України від 02.04.2012 р., № 512/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0489-12#Text>.

44. Про затвердження Порядку проведення перевірок діяльності органів державної виконавчої служби, приватних виконавців: наказ Міністерства юстиції України від 22.10.2018 р., № 3284/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1195-18#Text>.

45. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Закон України від 2 червня 2016 р., № 1403-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1403-19#Text>

46. Господарський кодекс України від 16.03.2003 р. № 436-IV (27.02.2021 р.).
URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>

47. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1996 р. №1798-XII
(ред. від 16.08.2020 р.). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>

48. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. № 2747-IV
(ред. від 11.04.2021 р.). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>

49. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 1 - 212-24) від
07.12.1984 р. №80731-X (ред. від 23.04.2021 р.). URL :
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

50. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 213 - 330) від
07.12.1984 р. №80731-X (ред. від 23.04.2021 р.). URL :
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#Text>

51. Кримінальний кодекс України від 05.04.2003 р. № 2341-III (ред. від
23.04.2021р.). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

52. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 року № 4651 -VI
(ред. від 17.03.2021 р.). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

53. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 р. № 2947-III (ред. від 01.01.2021 р.).
URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>

54. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV (ред. від 01.01.2021 р.).
URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

55. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV (ред.
від 13.08.2020 р.). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>

56. Положення про Раду адвокатів України, затверджене Установчим
З'їздом адвокатів України 17.11.2012 р.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001418-12#Text>

57. Положення про Вищу кваліфікаційно-дисциплінарну комісію
адвокатури: Затверджені Установчим З'їздом адвокатів України 17.11.2012 р.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0004418-12#Text>

58. Положення про Вищу ревізійну комісію адвокатури, затверджене Установчим з'їздом адвокатів України від 17.11.2012 р. URL: https://uba.ua/documents/doc/polozhennja_vrka.pdf

59. Інструкція з діловодства у регіональних органах адвокатського самоврядування, затверджена наказом Заступника Голови Національної асоціації адвокатів України, Ради адвокатів України В.А. Гвоздія від 20 червня 2013 р. №32/1/3-13. URL: <https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/inshidokumenty/2013.06.20-instrukciya-z-dilovodstba.pdf>

60. Порядок ведення Єдиного реєстру адвокатів України, затверджений рішенням Ради адвокатів України від 17.12.2012 р. № 26 (із змінами, внесеними рішенням Ради адвокатів України № 109 від 25.07.2018 р.). URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/poryadki/2018-07-25-poryadki-109_5b597b1f8c28b.pdf

61. Положення про внески на забезпечення реалізації адвокатського самоврядування (нова редакція), затверджене рішенням Ради адвокатів України від 03.02.2017 р. № 4 (зі змінами, внесеними рішенням Ради адвокатів України 13.10.2018 р. № 176). URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pologennya/2018-10-13-polozhennya-176_5c3709045642e.pdf

62. Регламент Ради Адвокатів України, затверджений рішенням Ради адвокатів України від 30.08.2014 р. № 115. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/MUS32341?an=1&ed=2020_06_18

63. Регламент Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, затверджений рішенням Ради адвокатів України від 4-5.07.2014 р. № 78. (із змінами, внесеними рішенням Ради адвокатів України від 17.12.2015 р. №163). URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/reglamenti/2015-12-17-reglamenti-163_567da39598745.pdf

64. Регламент Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури регіону, затверджений рішенням Ради адвокатів України від 16.02.2013 р. №77 (із змінами, внесеними рішенням Ради адвокатів України від 15.11.2019 р. № 148). URL: <https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/reglamenti/reglament-kdka.pdf>

65. Рішення Ради адвокатів України № 7 «Про затвердження роз'яснень стосовно роботи помічника адвоката за трудовим договором (контрактом)» від 27.09.2013 р. URL:https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2016-03-17-r-shennya-rau-7_56eac5731ca07.pdf

Література:

1. Бакаянова Н.М. Основи адвокатури України: функціональні та організаційні аспекти: монографія. Одеса: Юридична література, 2017. 357 с.

2. Вільчик Т.Б. Конституційне право на правову допомогу адвоката у країнах Європейського Союзу та в Україні : монографія / Т.Б. Вільчик. Харків: Право, 2015. 400 с.

3. Вільчик Т, Святоцька В., Бакаянова Н. Інститут адвокатури у національній правовій доктрині. Вступне слово. Право України. 2019. № 12. С. 11-15.

4. Вільчик Т. Б. Функції інституційної адвокатури // Форум права: електрон. наук. фахове вид. 2017. № 2. С. 24–29. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2017_2_6.pdf

5. Вільчик Т.Б. Конституційно-правовий статус адвокатури України [Електронний ресурс] / Т. Б. Вільчик // Теорія і практика правознавства. Вип. 2 (8). 2015. С. 1–13. URL: http://tlaw.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/11/Вільчик_Т.Б.pdf

6. Vilchyk T. Duties of a lawyer to a court and to a client: foreign scientific doctrine and proposals for the legislation of Ukraine. Russian Law Journal. 2018; 6(4):62-99. <https://doi.org/10.17589/2309-8678-2018-6-4-62-99>.

7. Vilchyk, T., Sokolova, A., & Demchyna, T. (2021). Regulation of advocacy profession: global trends. Cuestiones Políticas, 39(69), 689-706. <https://doi.org/10.46398/cuestpol.3969.43>

8. Вільчик Т.Б, Професійні права адвокатів та гарантії адвокатської діяльності у країнах Європейського Союзу / Науковий вісник Ужгородського Національного університету. 2018. С 143-147.

9. Заборовський В. В. Правовий статус адвоката в умовах становлення незалежної адвокатури України: монографія. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 900 с. С. 345.

10. Зейкан Я. П., Лисак О. М., Рябець Н. М. Адвокатська техніка (підготовка до процесу і методики переконання). Київ: Дакор, 2020. 618 с.
11. Іваницький С.О. Теоретичні основи організації адвокатури в Україні: принципи та система: Монографія. Київ: Інтерсервіс, 2017. 800 с.
12. Лапкін А.В. Організація судових та правоохоронних органів України. Навчальний посібник у схемах. Київ: Право, 2018, 114 с.
13. Матвєєвський О.В., Ярова Л.В. Організація судових і правоохоронних органів України. Курс лекцій. Київ: Фенікс, 2020. 376 с.
14. Москвич Л.М. Назаров І.В., Овсяннікова О.О. Організація судових та правоохоронних органів. Частина 1: Основи судоустрою України. Харків: Право, 2018, 244 с.
15. Організація адвокатури та адвокатська діяльність: навч.посіб.для підгот.до комплекс. іспиту / [Т.Б.Вільчик, І.В.Назаров, Овчаренко О.М та ін.]. Харків: Право, 2021 р. С. 448..
16. Правозахисний рух // Юридична енциклопедія : [у 6 т.] / ред. кол. (відп. ред.) [та ін.]. К. : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2020. Т. 5 : П-С. 736 с.
17. Практичний посібник щодо прийнятності заяв. Видання Європейського суду з прав людини. URL: <https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/human-rights/echr-admissibility-guide.pdf>
18. Святоцька В. О. Стандарти організації та професійної діяльності адвокатури: порівняльно-правове дослідження: монографія. Київ: Видавничий Дім «Ін Юре», 2019. 480 с.
19. Слива Л. Стратегія та тактика консультативної діяльності адвоката. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 9. С. 286-293. URL: <http://pgr-journal.kiev.ua/archive/2019/9/50.pdf>.
20. Сторінка Європейського суду з прав людини з інформаційно-аналітичними матеріалами українською мовою. URL: https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants/ukr&c=#n14091407416510762471552_pointer
21. Судові та правоохоронні органи України : навч.-метод. посіб. / [уклад.: Н. М. Бакаянова та ін.]. Одеса : Фенікс, 2018. 246 с.

22. Тетарчук І.В. Судові та правоохоронні органи України. Для підготовки до іспитів. Київ: Центр навчальної літератури, 2021. 202 с.

23. Європейський суд з прав людини : питання й відповіді. Секретаріат Суду.
URL: <https://helsinki.org.ua/files/docs/1290530114.pdf>.

Інтернет-ресурси.

1. <http://zakon1.rada.gov.ua> – Верховна Рада України
2. <http://www.unba.org.ua/> - Національна асоціація адвокатів України
3. <https://minjust.gov.ua> - Міністерство юстиції України
4. <http://www.court.gov.ua> - Судова влада України (офіційний портал)
5. <http://www.ccu.gov.ua> - Конституційний Суд України
6. <http://www.scourt.gov.ua> - Верховний Суд
7. <http://sc.gov.ua> – Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ
8. <https://npu.ua> - Нотаріальна палата України.
9. <https://www.ombudsman.gov.ua> - Уповноважений з прав людини Верховної Ради України
10. <https://www.gp.gov.ua/ua/index.html> - Офіс Генерального прокурора
11. <https://dbr.gov.ua/> - Державне бюро розслідувань
12. <https://ssu.gov.ua/dosudove-rozsliduvannya> - Служба безпеки України
13. <https://nabu.gov.ua/> - Національне антикорупційне бюро України
14. <https://www.facebook.com/sap.gov.ua/> - Спеціалізована антикорупційна прокуратура
15. <http://ulaf.org.ua/> - Українська Фундація правової допомоги
16. <http://reyestr.court.gov.ua> - Єдиний державний реєстр судових рішень
17. <https://hudoc.echr.coe.int/eng#> - Офіційний веб-сайт Європейського суду з прав людини. База рішень Європейського суду з прав людини.
18. <http://espch.kau.in.ua/perekladi-praktiki-espl/> - Переклади практики ЄСПЛ

Навчальне видання

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

для самостійної роботи та практичних занять з НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “
«АДВОКАТУРА І ОРГАНИ ПРАВООХОРОНИ» для здобувачів вищої освіти
другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 “Право” спеціальності
081 «Право»

Укладачі: Т.Б. Вільчик; О.О. Шандула, О.М. Овчаренко; Я. О. Ковальова

Відповідальний за випуск: О.О. ШАНДУЛА